

MERIDIANE

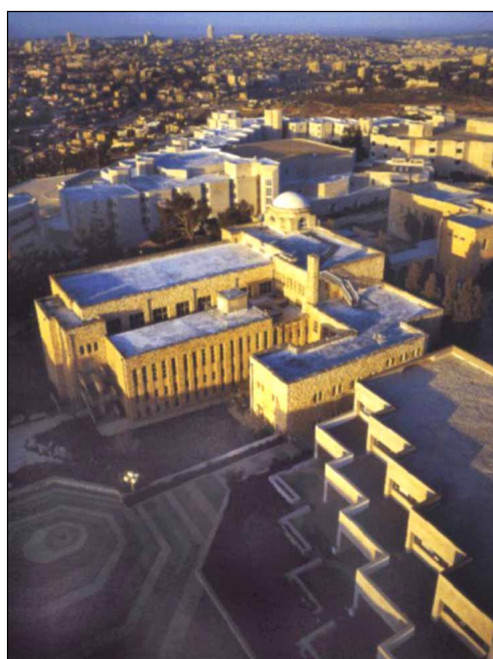
MERIDIANE

Un pas civilizator în Orientul Apropiat

Ierusalimul are cu ce să se mândrească. Un trecut de care țin seamă trei religii, pe care nici un manual de istorie nu-l poate ocoli. Dar secolul XX i-a adus (la încheierea primului său sfert) un dar neprețuit - Universitatea Ebraică, prima instituție laică de nivel superior din întreaga zonă a malului est-mediteranean, o clădire modestă pe Muntele Scopus, astăzi așezămintele înmulțindu-se și înălțându-se mai aproape de centrul Orașului Sfânt. Am vizitat prin anii '90 marea bibliotecă a Universității, dotată cu aparatură modernă, computerizată, ca și campusul universitar. Visul lui Ahad Haam, dar și al multor alți învățați din secolele anterioare s-a împlinit prin strădania unor savanți și unor filantropi demni de toată cinstea. Începută în 1918, construcția a fost „binecuvântată” de Chaim Weizmann, chimist de renume mondială, ce avea să fie primul președinte al Statului Israel. El spunea în acel an - „Pare un paradox că într-o țară cu o populație atât de puțin densă ne-am apucat să creăm un centru spiritual, dar pentru evrei acesta nu este un paradox... Avem nevoie de un centru pentru a dezvolta conștiințe, iar problemele sociale și materiale vor putea fi realizate cu aceste conștiințe”. În 1923, H.N. Bialik saluta inițiativa, considerând că „a fost aprinsă o lumânare pentru reînvierea vieții intelectuale pe acel pământ”. Prezenți la inaugurare, la 1 aprilie 1925, Albert Einstein și lord Balfour salută cu bucurie evenimentul care deschidea perspectiva afirmării culturale a evreilor deja sosiți în Eretz Israel, ca și a celor ce urmau să vină. Primul vizionar al edificării Universității a fost dr. Leon Mandelstam din Rusia, care a închinat o poezie acestui „vis” încă în 1880. Ideea a fost preluată de rabinul Hermann Zvi Schapira, profesor de matematică la Universitatea din Heidelberg. La al patrulea Congres sionist din 1901, în prezența și cu sprijinul lui Th. Herzl, Chaim Weizmann a citit o declarație pentru înființarea

unei universități la Ierusalim, deoarece în unele țări europene începuse să funcționeze principiul discriminătoriu *numerus clausus*. În Germania a apărut, în 1902, o broșură în care se detalia modul de funcționare al unei asemenea instituții („Eine jüdische Hochschule”), Martin Buber, Ahad Haam ș.a., asociindu-se ideilor expuse. Paul Ehrlich, baronul Edmund de Rothschild au început să

80 de ani
de la înființarea
Universității
Ebraice
din Ierusalim

Institutul de Studii Iudaice, după care a urmat Institutul de Chimie, apoi Institutul de Matematică „Einstein”. Încă din 1890, un medic din Bialistok (Rusia), dr. Joseph Chasanowitz a donat viitoarei universități 10.000 de volume, care au constituit nucleul viitoarei Bibliotecii Naționale. Au participat activ la dezvoltarea ambelor instituții Bialik, Ussishkin, Shmariahu Levin, mulți alți savanți, filosofi, oameni politici. În 1933, conducătorul universității, Judah Magnes, a fost printre primii care a tras semnalul de alarmă, chemând pe evreii din Europa să vină în Palestina pentru a se salva de pericolul nazist. Au răspuns la chemare o serie de profesori universitari, intelectuali de marcă, mulți dintre ei colaborând cu Alianții în timpul celui de-al doilea război mondial. În 1948, Muntele Scopus a rămas pe teritoriul ocupat de arabi, iar 78 de cadre didactice și medicale (de la universitate și de la Spitalul Hadassa) au fost ucise cu bestialitate. În 1954 a început construcția noii universități și a noului spital Hadassa în Givat Ram, un cartier central din Ierusalim, lucrările fiind urmărite personal de Ben Gurion. Martin Buber și-a serbat aici a 85-a aniversare, înconjurat de mii de studenți. După 1967, vechea universitate și-a reluat activitatea normală, s-a înființat un institut cu numele lui Harry Truman. Universitatea Ebraică din Ierusalim are legături și colaborează cu numeroase institute superioare din lume, iar din România au început să-și facă studiile acolo masteranzi, doctoranzi, după 1989. Dintre profesori, îl menționăm pe ilustrul specialist în mistică iudaică, Moshe Idel, originar din România.

BORIS MARIAN

Noul Muzeu „Yad Vashem” este dedicat destinelor personale ale victimelor

Noul Muzeu „Yad Vashem”, inaugurat solemn în zilele de 15 și 16 martie, și-a propus să confere o față umană celor șase milioane de victime ale Holocaustului. De-a lungul expoziției, vizitatorul poate urmări, pe baza unor documente, fotografii, obiecte personale, scrisori, jurnale, poezii, destinele individuale ale evreilor europeni, smulși din viața de zi cu zi și duși într-un loc fără întoarcere - în crematoriile lagărelor morții.

Muzeul ocupă o galerie având 180 de metri lungime, sub o uriașă cupolă triunghiulară. Clădirea cu pereții de beton, fără mortar sau zugrăveală, se înalță pe coasta Muntelui Herzl, suspendată deasupra unei păduri de pini. Galeria urcă și se îngustează spre vârf, unde au fost plasate luminoase prin care soarele pătrunde în interior. În celălalt capăt, galeria coboară sub pământ, simbolizând contrastul între cer - viața normală, frumoasă, trăită de victime - și subteran, respectiv cea mai întunecoasă perioadă a istoriei evreilor. De o parte și de alta a acestui coridor se află sălile de expoziție, fiecare dedicată unui „capitol” al istoriei Holocaustului, adunarea victimelor, persecuțiile, deportarea, moartea. La intrarea în muzeu sunt plasate monitoare, pe care sunt prezentate imagini

filmate despre viața evreiască dinainte de război (o nuntă, o masă de Șabat), contrapuse apoi cu scenele atrocităților comise de naziști (fotografii mărite despre o asasinare în masă a evreilor sau o imagine cu 150 de elevi și profesori de

la un liceu evreiesc din Amsterdam, majoritatea pierzându-și viața la Auschwitz sau Sobibor). Alături de imagini ale unor munți de cadavre pot fi văzute fotografii găsite în buzunarul aceluiași victime, împreună cu câteva dintre obiectele lor personale. Este viziunea lui Avner Shalev, președintele Comitetului Director al Muzeului „Yad Vashem” și principalul său curator, de a vorbi despre Holocaust prin detalii personale. De aceea, s-au făcut eforturi de a identifica persoanele din fotografii și pe cele cărora le-au aparținut obiectele expuse. La capătul muzeului se găsește noua „Sală a Numelor”, locul unde se păstrează informații despre victimele Holocaustului. Deocamdată sunt două milioane de documente și mărturii ale rudelor sau prietenilor acestora, dar pe rafturi există loc pentru încă patru milioane, care, probabil, nu vor fi completate.

Noul muzeu a fost proiectat de arhitectul de origine israeliană Moshe Safdie și a costat aproximativ 60 de milioane de dolari. Acesta va înlocui, cu timpul, vechiul Muzeu „Yad Vashem”.

EVA GALAMBOS

În urma unei inițiative lansate, cu opt ani în urmă, de Organizația „Chabad Lubavich”

Evreii se pot bucura de masa de Seder în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii

De nouă ani, Organizația „Chabad Lubavich” urmărește un plan deosebit de ambițios, pe care speră să-l continue și în viitor: să-i aducă la masa de Seder pe evreii din cele mai îndepărtate și exotice colțuri ale lumii. În 2004, Pesahul a fost sărbătorit în Chile, Cusco, Granada sau Magnitogorsk, India, Thailanda, Croația, Cipru sau Noua Zeelandă, Grecia, Turcia, Irlanda sau Finlanda, ca să enumerăm doar câteva dintre țări. Deoarece în multe dintre locurile în care s-a desfășurat sărbătoarea nu a existat o „infrastructură” corespunzătoare, totul - mâncarea, vinul, vasele și alte lucruri necesare Pesahului - a trebuit adus în timp util și de la mii de kilometri distanță. Rezultatele excepționale ale acestei acțiuni - așa cum au reieșit din mii de scrisori primite la sediul din New York al „Chabad” - s-au datorat unei atente munci de planificare și organizare care a durat luni de zile. Numai pe teritoriul fostei U.R.S.S. au fost expediate și împărțite 250.000 de sticle de vin și șase tone metrice de azimă. În întreaga lume au fost distribuite sute de tone de *mațot*, inclusiv 3,9 milioane de *șmurah* (azimă făcută de mână) și au fost editate milioane de broșuri, în 17 limbi, despre felul în care trebuie să se desfășoare sărbătoarea.

În Rusia, o echipă de 350 de studenți rabinici, veniți din S.U.A., a organizat mese de Seder în 44 de localități, ajungând

până în orașele siberiene Așinsk și Bratsk, la granița cu China, sau la Nahodka, la Marea Japoniei. La Moscova au fost organizate zece mese de Seder simultan, la Sinagoga „Marina Roscha”, iar altele, într-o clădire apropiată, astfel că 2.600 de evrei ruși au participat la masa comună de Seder.

La mare distanță de Rusia, într-o zonă de pe un alt continent, în Africa Centrală, evreii răspândiți în mai multe țări au avut bucuria de a putea participa la mese de Seder. Acțiunea a fost organizată de Shlomo Bentolila, Șef Rabinul comunității din Republica Democratică Congo și reprezentantul „Chabad Lubavich” din Africa Centrală. Rabinul a condus el însuși o masă de Seder la Kinshasa și, având la dispoziție fondurile primite de la Organizația Mondială „Chabad Lubavich” și de la Comunitățile Evreiești Unite pentru Africa Centrală, a trimis reprezentanți - tineri studenți rabinici - la Abuja (Nigeria), Accra (Ghana), Luanda (Angola), Asmara (Eritreea), Kigali (Ruanda) și Windhoek (Namibia). În fiecare dintre capitalele menționate, la aceste mese de Seder minunat pregătite și aranjate, au participat câte 150 de persoane, printre care ambasadorii ai Statului Israel, expatriați sau oameni de afaceri aflați în vizită, care nu ar fi avut altfel posibilitatea să sărbătorească Pesahul. (E.G.)

□ 1 aprilie 1965 - a murit, la New York, HELENA RUBINSTEIN, creatoarea lanțului de fabrici de produse cosmetice devenite celebre în întreaga lume. A fost o mare iubitoare a artelor, având o bogată colecție. A desfășurat și o intensă activitate filantropică.

□ 3 aprilie 1895 - s-a născut, la Florența, compozitorul MARIO CASTELNUOVO-TEDESCO. A compus, printre altele, opera *La Mandragola* și rapsodia *La danze del Rè David*.

□ 4 aprilie 1909 - a murit, la Praga, actorul ADOLF SONNENTHAL. S-a impus pe scena celebrului Burgtheater din Viena ca interpret al unor roluri din tragediile lui Schiller, Goethe, Shakespeare.

□ 6 aprilie 1871 - s-a născut, la Viena, GUSTAV GLÜCK, istoric al artelor, fost director al Galeriei de Artă din Viena. Este autorul unor studii, mai ales privitoare la pictura olandeză.

□ 8 aprilie 1811 - s-a născut, la Berlin, arhitectul GEORG HEINRICH HITZIG. Îi aparțin proiectele unor remarcabile clădiri din Berlin, cum ar fi Bursa, Banca Națională, Școala Tehnică Superioară. A fost distins cu titlul de Cavalier.

□ 10 aprilie 1990 - a luat ființă, la București, Asociația Culturală de Prietenie România-Israel.

□ 11 aprilie 1947 - s-a născut istoricul LIVIU ROTMAN. Și-a susținut doctoratul la Universitatea din București. În 1985, s-a stabilit în Israel. Este conferențiar la Universitatea din Tel Aviv și director la Centrul „Goldstein-Goren” pentru studiul istoriei evreilor din România.

□ 12 aprilie 1884 - s-a născut, la Hanovra, biochimistul OTTO MEYERHOF. Autor al unor lucrări fundamentale referitoare la procesele chimice și termodinamice

ANIVERSĂRILE
ȘI COMEMORĂRILE
LUNII APRILIE

care au loc în timpul contractării mușchilor. În 1922, a fost distins cu Premiul Nobel.

□ 13 aprilie 1915 - s-a născut, la Chemnitz, scriitorul STEFAN HERMLIN, participant la Rezistența franceză. Opere: volumul de versuri *12 balade despre marile orașe* (1945), *Povestiri* (1970), nuvela autobiografică *Lumina înserării* (1979).

□ 15 aprilie 1945 - trupele britanice au eliberat lagărul de exterminare de la Bergen-Belsen. În acest lagăr nazist a pierit și Anne Frank.

□ 15 aprilie 1955 - a trecut în eternitate, la Princeton (S.U.A.), marele fizician ALBERT EINSTEIN. Născut în 1879, în Germania, A. Einstein este părintele „teoriei relativității”, deschizător de drumuri în diferite domenii ale fizicii moderne. În 1922, a primit Premiul Nobel.

□ 16 aprilie 1970 - a murit, la Wuppertal, arhitectul RICHARD JOSEPH NEUTRA. În 1923, a emigrat în S.U.A., unde a elaborat diferite proiecte adaptate în mod special cliimei sud-californiene.

□ 18 aprilie 1890 - s-a născut, în Galiția, actorul ALEXANDER GRANACH. Stabilit în S.U.A., a jucat în numeroase filme alături de sturari ale cinematografului american.

□ 21 aprilie 1871 - s-a născut, la Aachen, dirijorul și compozitorul LEO BLECH, elev al lui E. Humperdinck. A fost dirijor la Berlin, Riga și Stockholm.

□ 22 aprilie 1842 - s-a născut, în Ungaria, rabinul și cărturarul ALEXANDER KOHUT. A alcătuit o nouă ediție a lucrării *Aruch*, primul lexicon al Talmudului.

□ 24 aprilie 1955 - a murit, la Zürich, jurnalistul ALFRED POLGAR (n. 1875, la Viena). În foiletoanele sale a atacat cu vehemență ideologia fascistă.

□ 24 aprilie 1970 - a murit, la Paris (sinucidere) poetul PAUL CELAN (de fapt, Ansel), născut la Cernăuți. În versurile sale a descris soarta tragică a evreilor în timpul Holocaustului. Volume de poezii: *Nisipul din urne* (1948), *Mac și memorie* (1952), *Trandafirul nimănui* (1963), *Lumina-forță* (1970) ș.a.

□ 27 aprilie 2000 - a încetat din viață, la București, prozatorul modernist H. BONCIU, născut în 1893, la Iași.

□ 29 aprilie 1885 - s-a născut, la Praga, jurnalistul EGON ERWIN KISCH. S-a impus prin reportajele sale despre țările europene, S.U.A., Australia și China, pe care le-a vizitat. În volumul *Povestiri din șapte ghetouri* (1948), descrie viața evreilor din Praga.

SIEGFRIED WOLF